

TUTKINNON OSIEN TAI OSA-ALUEIDEN OSAAMISEN ARVIOINNIN MUKAUTTAMINEN

Mukauttamisen perusteet

Mukauttaminen vaatii aina pohjalle erityisen tuen suunnitelman, mutta myös erityisen tuen opiskelijalla ensisijainen tavoite on tutkinnon perusteiden mukainen ammattitaidon ja osaamisen saavuttaminen. Mukauttamispäätös on hallinnollinen päätös, ja ennen mukauttamispäätöksen tekemistä tulee kuulla opiskelijaa sekä alaikäisen opiskelijan kohdalla myös hänen laillistettua huoltajaansa. Ohjausmerkintöihin tulee kirjata asian käsittely yleisellä tasolla. Mukauttamiseen lähdeittäessä on tärkeää käydä opiskelijan ja huoltajan kanssa läpi realistisesti mukauttamisen mahdolliset vaikutukset opiskelijan työllistymiseen ja jatko-opinnoissa pärjäämiseen.

Mukauttaminen on mahdollista vain ammatillisissa perustutkinnoissa. Opinnot/tutkinnot, joissa mukautusta ei voida tehdä ovat Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot, sekä Lisäksi valmentavissa koulutuksissa (VALMA ja TELMA), sillä niissä tavoitteet ovat yksilöllisiä eikä koulutuksen perusteissa vaadita tiettyä osaamistasoa.

Mukauttaminen koskee aina vain osaamisen arvioinnin laadullista mukauttamista. Mukauttamista koskeva päätös voidaan myös aina purkaa, mikäli opintojen edetessä tulee ilmi, että opiskelija pystyy saavuttamaan tutkinnon perusteissa määritellyn osaamisen T1-tason arvioinnin mukaisesti. Mukautuksen purkaminen tehdään aina hallinnollisena päätöksenä. Jos joku ammattitaitovaatimus tai osaamistavoite on opiskelijalle kohtuuton eikä hän pysty sitä aiemman koulutustaustan, vamman tai sairauden vuoksi saavuttamaan ei mukauttaminen ole tarkoituksenmukainen keino, vaan tämän ammattitaitovaatimuksen tai osaamistavoitteen kohdalla tehdään hallinnollinen päätös tutkinnon perusteista poikkeamisesta.

Milloin mukautetaan

Havaittaessa, että erityistä tukea tarvitseva opiskelija ei pedagogisista järjestelyistä ja tiiviistä tuesta huolimatta pysty saavuttamaan tyydyttävän T1-tason kriteereiden mukaista osaamista -> T1-tason määrittäminen on erityisen tärkeää, jotta mukauttamista voidaan pitää perusteltuna keinona opintojen eteenpäin saamiseksi.

Mukauttamisen tarve arvioidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Joskus arviointi voi olla ajankohtaista heti opintojen alkaessa (aiemmat pienryhmätaustat ja yksilöllistetyt oppiaineet peruskoulussa -> vaativa erityisen tuen tarve). Yksilöllistettyjen tavoitteiden mukaisesti suoritettujen oppiaineiden peruskoulussa, ei kuitenkaan aina tarkoita mukauttamisen tarvetta toisella asteella. Jos ei ole varmuutta opiskelijan valmiuksista suoriutua ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista T1-tason mukaisesti, niin tulee aina pitää tavoitteena tutkinnon suorittamista tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Opiskelijan edistymistä havainnoidaan opetuksen ja oppituntien aikana, samalla arvioidaan tukitoimien riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta. Jos havaitaan, että opiskelija ei tule saavuttamaan vaadittuja tutkinnon osaamistavoitteita vähintään T1-tason arviointikriteereiden mukaisesti, otetaan yhteyttä alan erityisopettajaan ja aloitetaan keskustelu mukauttamisen tarpeellisuudesta. Päätös mukautuksesta tehdään osaamisen hankkimisen aikana. Päätös mukauttamiseen voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun on käynyt selväksi, että tutkinnon perusteissa edellytetyn T1-tason mukaisen osaamisen saavuttaminen ei ole opiskelijalle mahdollista. Näytön aikana ei mukauttamispäätöstä voida enää tehdä.

Arviointia voidaan mukauttaa vain niiltä osin, kun se on opiskelijan valmiudet ja tavoitteet huomioiden välttämättömä esim. matematiikassa hahmottamisen vaikeudet estävät geometrian osa-alueiden suorittamisen T1-tasoisesti -> tehdään mukautus. Prosenttilaskuissa opiskelija ylittää T1-tasolle -> ei tehdä mukautusta

Mukauttamisen käytännön prosessi

Kun opiskelijan osaaminen katsotaan olevan sillä tasolla, että hän pystyy saavuttamaan henkilökohtaisissa mukautussuunnitelman arviointikriteereissä määritellyn osaamisen, on hänellä mahdollisuus osoittaa osaamisensa tutkinnon osassa sovitun osaamisen näyttämisen tavoin. Yhteisissä tutkinnon osissa tämä voi tarkoittaa koetta, tehtäviä tms., jolla osaaminen tuodaan näkyväksi. Osaamisen osoittaminen tulee suunnitella suhteessa T1-tavoitteisiin ja mukautettuihin henkilökohtaisiin arvioinnin kriteereihin nähden. Linkki mukauttamisen arvioinnin tukimateriaaliin, jota voi hyödyntää arvioinnissa [osaamisen arvioinnin mukauttaminen, tukimateriaali arviointiin](#).

HOKS:iin tulee kirjata kuinka opiskelija osoittaa osaamisensa kyseisessä tutkinnon osassa tai tutkinnon osan osa-alueessa, koska mukautettu opiskelija on aina myös erityisen tuen opiskelija, tulee valita sopiva osaamisen suorittamistapa ja suunnitella tarvittavat tukitoimet sen ympärille. Osaamisen arviointi voidaan myös jakaa useampaan osaan, pilkkomalla arviointi opiskelijalle sopiviin kokonaisuuksiin. Mukautetun osaamisen arvioinnin suorituksen aikana, opiskelijaa voidaan mm. ohjata sekä avustaa arvioinnin tavoitteisiin pääsemiseksi, M1-tasolla opiskelija toimii täysin avustettuna suhteessa T1-tavoitteisiin.

Mukautettu arviointi todistuksessa

Tutkintotodistukseen merkitään, missä tutkinnon osissa tai tutkinnon osan osa-alueissa osaamisen arviointia on mukautettu. Tutkinnon osan osa-alueissa, joissa osaamisen arviointia on mukautettu, arvioidaan opiskelijan osaaminen mukautetun arviointiasteikon lisäksi aina sanallisesti, kohtaan sanallinen arviointi. Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida, ovatko keskeiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet saavutettu mukautetun osaamisen arvioinnin kautta. Jos opiskelija ei saavuta keskeisiä tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita mukautetun osaamisen arvioinnin kautta, niin tutkintotodistusta koko tutkinnosta ei voida antaa. Silloin koulutuksen järjestäjä antaa opiskelijalle todistuksen opiskelijan osaamisesta. Edellä mainittu tilanne koskee lähinnä ammatillisten tutkinnon osien osaaminen mukauttamista suuremmissa määrin.

Mukauttaminen osaamisen tunnustamisen kautta

Tehdään osaamisen tunnustaminen ja merkataan tavallisena arvosanana se, mikä arviointi on ollut mukautettuna eli M1=1 M2=2 jne. Arvioinnin lisätietoon laitetaan alla olevan taulukon mukainen lauseke, huomioidaan oikea opintoala ja milloin tutkinto on suoritettu viitemerkintään valittaessa. O

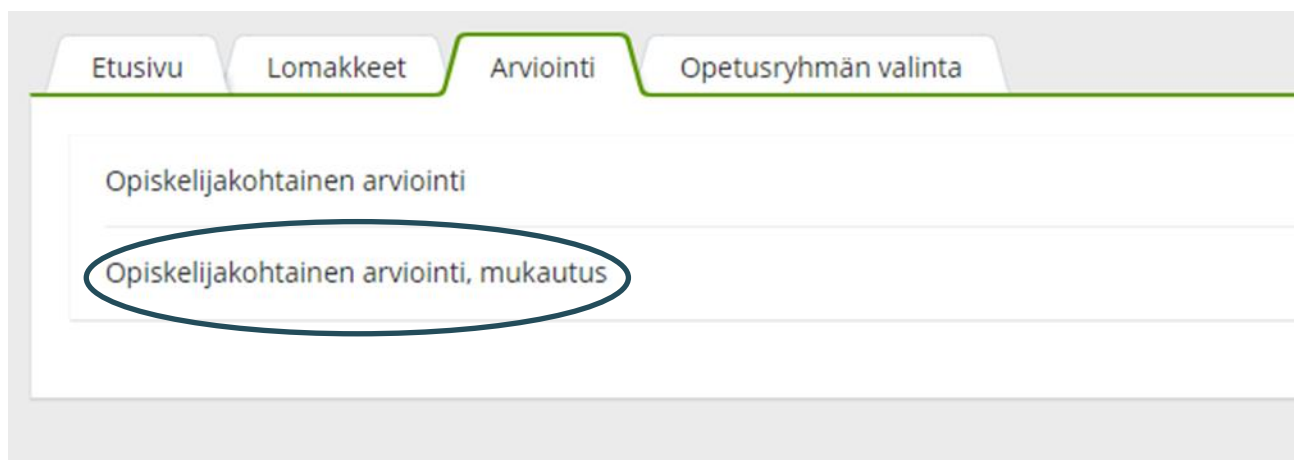
YTO-osa-alue tunnustetaan mukautetusti arvioidusta ytosta, arvioitu 1.8.2017 jälkeen	Yhteisen tutkinnon osan osa-alue on tunnustettu ravintola- ja catering-alan perustutkinnosta (20.12.2017, OPH-2707-2017). Yhteisen tutkinnon osan osa-alueen osaamisen arviointia on mukautettu ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 64 §:n perusteella.
YTO-osa-alue tunnustetaan mukautetusti arvioidusta ytosta, arvioitu 1.8.2015 jälkeen	Yhteisen tutkinnon osan osa-alue on tunnustettu liiketalouden perustutkinnosta (28.10.2014 59/011/2014). Yhteisen tutkinnon osan osa-alueen arviointia on mukautettu ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998) 19 a §:n perusteella.
YTO-osa-alue tunnustetaan mukautetusti arvioidusta ytosta, arvioitu vanhan lain mukaisesti	Yhteisen tutkinnon osan osa-alue on tunnustettu liiketalouden perustutkinnosta. Todistuksen on antanut Etelä-Karjalan ammattiopisto 3.6.2010. Yhteisen tutkinnon osan osa-alueen osaamisen arviointia on mukautettu ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998) 20 §:n perusteella.

Osaamisen tunnustamisissa mukautukset näkyvät vain lisätiedon viitteinä, eli M-arvosanoja tai sanallista arviointia ei tule, koska mukautuspäätöstä ei ole tehty Saimaan ammattiopistolla.

Opettajan ohje mukautuksen tekemiseen sekä arviointiohje Wilmaan

Tutkinnon osan tai osa-alueen vastuupettaja laatii yhdessä alan erityisopettajan kanssa opiskelijan mukautetut osaamisen arvioinnin tavoitteet ja osaamisen näyttämisen muodot. Lisäksi kirjataan osaamisen näyttämisen tarvittava tuki sekä kirjalliset perusteet mukautukselle. Edellä mainittu kirjallinen mukauttamisen suunnitelma tulee toimittaa myös koordinoivalle erityisopettajalle mukauttamisen päätöstä varten, josta tieto siirtyy myös HOKS:iin. Seuraavalla sivulla on yksityiskohtainen kirjausohje mukautetun tutkinnon osan osa-alueen arvioimiseen.

1. Tutkinnon tai osatutkinnon osan arviointi tehdään kohdasta; ”Opiskelijakohtainen arviointi, mukautus”, tämä osio tulee näkyviin vasta kun mukautuspäätös on tehty.

2. Merkataan arvosana ja päivämäärä

FyKe - Fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen - 22 M mukautettu pakollinen yto, 2 osp

Uusi

Osaamisen arvioinnin mukauttamisen edellyttää aina, että opiskelijalla on päätös erityisestä tuesta, eli opiskeluoikeuden lisätiedoista tulee löytyä lisätieto erityisen tuen päätöksestä.

Arvosana	Päivämäärä	Tuntimäärä	Osaamispisteet	Vanhat ovt
3	23.11.2020	0	2	---

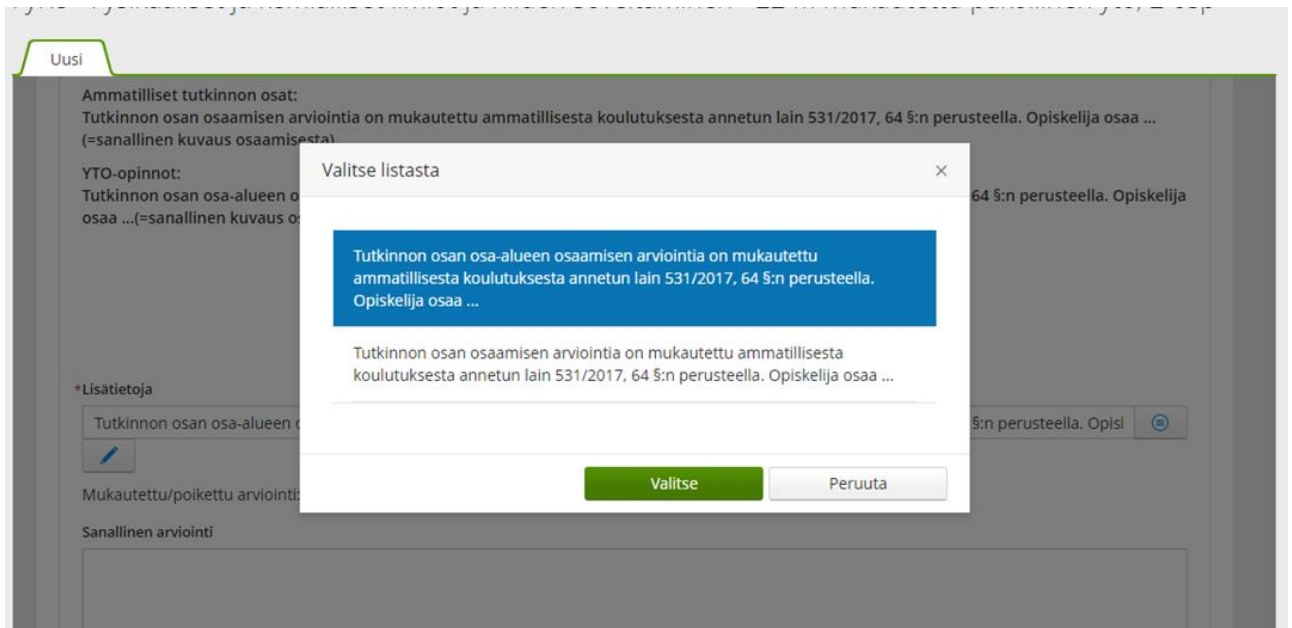
*Opettaja
 Väyrynen Jaana

Valitse arvioinnille oikea lisätietoviite ja lisää/päivitä sen perässä oleva kuvaus, tulostuu todistukseen:

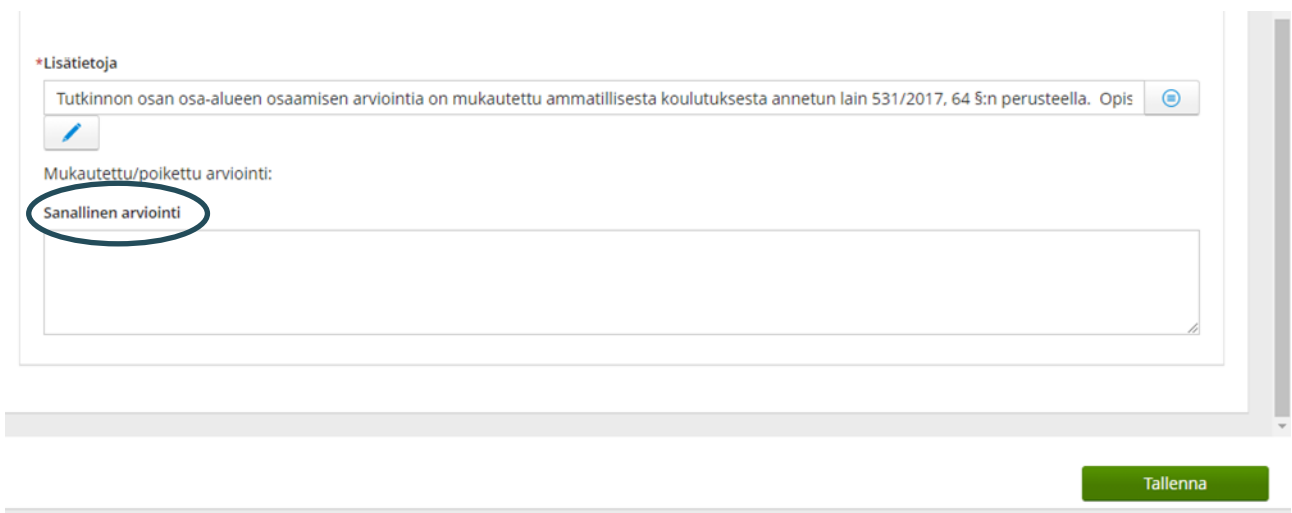
Ammatilliset tutkinnon osat:
 Tutkinnon osan osaamisen arviointia on mukautettu ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 531/2017, 64 §:n perusteella. Opiskelija osaa ... (=sanallinen kuvaus osaamisesta)

YTO-opinnot:
 Tutkinnon osan osa-alueen osaamisen arviointia on mukautettu ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 531/2017, 64 §:n perusteella. Opiskelija osaa ... (=sanallinen kuvaus osaamisesta).

3. Valitaan oikea lisätiedon viite ”Tutkinnon osa-alueen osaamisen...” alasvetovalikosta, mitään muuta ei tähän kohtaan tarvitse tehdä.

5. Lisätään vielä sanallinen arviointi lisätietojen alla olevaan kenttään. **Huomioidaan, että koko tutkinnon osan arviointia kirjatessa sanallista arviointia ei täytetä.** Muista lopuksi tallentaa.

Jos mukauttamisen prosessiin tai kirjaukseen liittyen on kysyttävää, niin ota yhteys koordinoivaan erityisopettajaan.